

Introducere

Carnetul 1 este ornat pe coperta superioară cu o figurină ce reprezintă un tânăr blond, din profil, îmbrăcat cu o lungă mantie verde, pe cap cu o pălărie, fumând și ținând în mână un baston. Este desemnat de Proust prin denumirea „le grand cahier Kerby Beard jeune homme” (Carnetul 4, f° 40). Încă de la prima sa publicare de către Philip Kolb, în 1976, a apărut ca fiind principalul martor al genezei ciclului romanesc *À la recherche du temps perdu* și a suscitât numeroase studii.

Desigur, Proust nu își definise încă proiectul în mod limpede atunci când îi scria doamnei Straus, pe 3 februarie 1908, că ar vrea să se „apuce de o lucrare de mari proporții”. Încă perturbat de moartea părinților săi, care revin în visele sale (filele 3, 3 v° și 4), el a eșafodat totuși planul unei cărți, căci menționează în două rânduri, „în cea de-a 2-a parte a romanului” (filele 3 și 3 v°), existența unei „tinere fete ruinate”, pe care nu va izbuti să o posede din „nepuțința de a fi fericit”. Numeroase însemnări se referă la viața sa la Paris, apoi la șederea sa la Cabourg, de la sfârșitul lui iulie și până în septembrie 1908 (filele 3-7). În timpul acestei perioade, el a lucrat cu asiduitate, după cum arată „paginile scrise” (f° 7 v°), unde este prezentată o listă a diferitelor fragmente de roman existente în care

figurează deja teme care vor fi reluate în *À la recherche du temps perdu*. În toamna anului 1908, Proust locuiește la Hôtel des Réservoirs din Versailles, trecând printr-o criză de descurajare, după cum stau mărturie însemnările din carnet (filele 10 v° – 13). Dar vederea unei fotografii a baptisteriului de la San Marco, care îi amintește de șederea sa la Veneția, în 1900 (f° 10 v°), îl sensibilizează în raport cu rolul memoriei involuntare, iar lectura textului *Sylvie de Gérard de Nerval* îl întărește sufletește (filele 13–14).

Cam pe la jumătatea lui decembrie 1908, el o anunță pe Anna de Noailles că intenționează să scrie un studiu despre Sainte-Beuve, dar că ezită încă asupra formei pe care i-o va da: „... prima este eseul clasic [...] a doua începe prin povestirea unei dimineți, a trezirii din somn“. Proust citește atunci totalitatea operelor criticului, din care extrage numeroase citate, pe care le notează în carnetul său (filele 14 v° – 33), până în 26 februarie 1909, data morții lui Caran d'Ache, care este indicată imediat după aceea (f° 33). Dar, în același timp, Proust a început să scrie *Contre Sainte-Beuve, récit d'une matinée*, dând astfel curs celei de a doua opțiuni, care îl duce către roman.

Reia lectura lui Balzac (filele 34–35), deja citat la începutul carnetului, și începe să citească totodată principalele opere ale lui Barbey d'Aureville (filele 35–36, 42 v° și 44). Dar printre însemnările de lectură există și aluzii la romanul său, a cărui „ultimă parte“ (f° 37) o evocă și în care își fac apariția unele personaje: Swann (f° 36 v°), Montargis și soții Verdurin (f° 39), la o dată apropiată de cea a înmormântării fiicei contelui d'Aymery la Illiers (f° 38), la 5 august 1909. „Fragmente de adăugat“ (f° 44 v°) consemnează patru teme, dintre care unele se vor regăsi în *À la recherche du temps perdu*. Proust începe să facă liste de „nume proprii“ pentru personajele sale (filele 46 v° – 47).

„Adaosuri“ destul de lungi privitoare la bunica, la plimbarea la Saint-Cloud, la Bergotte și la Mantegna (filele 50–55), redactate în 1911, vor fi parțial reluate.

De-a lungul întregului carnet, lectura unor articole de ziar îi sugerează lui Proust o seamă de reflecții: în vara anului 1908, despre Chateaubriand (filele 9–10), în august 1909, despre Nietzsche (f° 38 v°), în ianuarie 1910, despre Musset (filele 45–46), și, la sfârșitul aceluiași an, despre Thomas Hardy (f° 48). Aceste repere cronologice permit a situa utilizarea carnetului între începutul lui 1908 și 1911, dacă nu mai ținem seama de un adaos referitor la André Suarès (f° 34 v°) din mai 1912.

Proust s-a servit de carnetul său scriind pe el și în sens invers, cum a făcut în diferite caiete consacrate textului *Contre Sainte-Beuve*. El a consemnat aici, la sfârșitul anului 1908, două pastişe ale Afacerii Lemoine (filele 59 v° – 55 v°): în *Mémoires d'outre tombe* de Chateaubriand și critica acestui pasaj din *Mémoires d'outre tombe* de Sainte-Beuve.

Florence Callu

- 1 v° Portar în anticameră, cu halebarda pe umăr și lovind cu un baston în lespezi, la intrarea fiecărui invitat. La intrarea în saloanele care își deschid ușile ~~la intrarea~~ cu două canaturi stă un portar, la gât cu un lanț de argint. Afară, pe treptele peronului, stau băieții de la grajd, în mare ținută, cu pălărie și cizme, cu o floare la butonieră. Ei deschid portierele.
- 2 Carlyle¹ într-o scrisoare către mama sa: „Nu sunt chiar atât de bolnav pe cât îți spun“.
- O visez pe Mama, respirația ei, se întoarce pe o parte, geme – „Tu, care mă iubești, nu-i lăsa să mă opereze din nou, căci cred că voi muri curând² și atunci de ce să-mi mai prelungesc viața“.
- Femei bătrâne (Cahen³) care nu le dau șanse celor tinere, în timp ce doamna Émile Halphen⁴. Nu te iubesc, dacă te văd, ~~nu~~ te voi iubi; viclenie. Să nu cauți să posezi din neputința de a plăcea și de a dăruia fericire.
- Chartres.
- Suferința de a fi fost crezut ridicol = iubire. Dacă ar putea fi risipită dăruindu-mi-se un rol important plus iubire. Sau poate posibilitatea iubirii cu mai

multă ură.

Balzac⁵ impresie Malaga, Josepha⁶, flori pe străzile Parisului de atunci, și bărbați la modă ducându-se la ea, renunțând la situația lor.

2 v° pentru a se căsători cu ele. Doamna S[c]hontz pentru care trăiește marchizul de Rochefide și pe care o ia de soție du Ronceret⁷. Mirah, după care sunt nebuni un Keller și un d'Esgrignon⁸. Rastignac o cheamă la una dintre seratele sale, unde ea cântă aria din *La Muette*⁹. Asemănarea dintre doamna de l'Estorade și Mariannina de Lanty, care nu știu că sunt surori¹⁰.
- 586 E.

Balzac îi întâlnește pe Vautrin și pe Rubempré lângă Charente¹¹. Limbajul lui Vautrin în maniera lui Montesquiou¹² și a <doamnei de Chaponay¹³>. „Ce înseamnă să trăiești singur etc.“ Sensul fiziologic al acestor cuvinte. Limbajul excitant al lui Rubempré. Vautrin oprindu-se ca să viziteze casa Rastignac (Tristețea lui Olympio în materie de pederastie)¹⁴. Vautrin moștenind de la Rubempré trei sute de mii de franci. Vautrin o protejează pe Luigia pe care o iubește Sallenaue, Sallenaue iubește <se căsătorește> cu fata celei pe care o iubește¹⁵. Bertrand¹⁶, amantul surorii lui Louisa¹⁷.

3 pentru

Personaj scriind din când în când pentru a întreba dacă nu i se poate face cunoștință cu etc. Perla lui Cartier¹⁸. Agate d'Alph[onse] Kann¹⁹. Tabloul de Velasquez pentru Alphonse Kann.

Ani caracterizați printr-un vis, despre ~~un~~ <culoare, un ciorchine, un colț de pădure> pe de altă parte de o dorință. Persoane asupra numelui și țării cărora îți făurești visuri, ca despre o carte necită. Identitatea celor din familia Aramon²⁰; - Avaray²¹.

- Sufragerie cu miros de cireașă c^d intri de la frig la căldură, dormitor mirosind a umbră și a parfum.

În a 2-a parte a romanului, fata va fi ruinată, iar eu o voi întreține, fără să caut să o posed din nepuțința de a fi fericit.

Exaltare mincinoasă pentru persoane. <Caillavet²² etc.> Iubire mincinoasă.

Bătrânețe, Laroze²³, Louise Baignères²⁴, Borghese²⁵, Sala²⁶ <Neufville²⁷>.

Frumusețea, frații, un frumos.

3 v° în a doua parte fata ruinată, întreținută fără ca bărbatul să se culce cu ea (ca domnișoara Mars²⁸ George²⁹ de american, Luigia de Sallenaue) din neputința de a fi iubit. Chartres.

Momente când vrei să aibă loc un incendiu, sau orice altceva.

Hector³⁰.

Scrisoarea lui Bonvoul[oir]³¹ către Grif[fon]³², a lui Brem[ond]³³ către Évian, a lui Aimery³⁴. Crèvecoeur³⁵.

Vis. Tata³⁶ lângă noi. Robert³⁷ îi vorbește, îl face să surâdă, să-i răspundă exact, la fiecare lucru. Iluzie absolută de viață. Deci vezi că și mort ești aproape în viață. Poate se înșală în felul cum

răspunde, și totuși este un simulacru de viață. Poate nu-i mort.

Tricouri arse, ar trebui să ai pe cineva care să poată rămâne în timpul nopții. Exagerat de multă băutură.

- 4 Vis, să-i urmăresc repede pe oameni de-a lungul unei faleze, la apusul soarelui, îi depășești, nu-i recunoști foarte bine, iat-o pe Mama, dar ea e indiferentă față de viața mea, îmi spune bună ziua, simt că nu o voi mai revedea decât peste luni de zile. Oare îmi va înțelege cartea? Nu. Și totuși, puterea spiritului nu depinde de trup. Robert îmi spune că ar trebui să-i știu adresa, pentru cazul că aș fi chemat când va muri, nu știu în ce cartier stă și nici numele persoanei la care se află.

Femei care frecventează salonul unui bărbat căruia i-au plăcut mult femeile (Pozzi³⁸, Marchand³⁹ Stéphan[ane] doamna Bourdin)⁴⁰ < să compar poate cu soția lui Hébert⁴¹. >

Castel pe care-l vedeam zilnic. Locuia în el Aymery. ~~Să refac~~ Să învăț istoria arheologică a castelului Illiers, din

- 4 v° predica de la Saint-Éman⁴² etc. Înseamnă totuși să-ți diminuezi visul. Pierzi călătorind acolo, făcând cunoștințe, e mai puțină goană după vis. Scriitor plin de haz (Bernstein⁴³) nu în piesele sale, spiritual (eu) nu c^d scrie. Montesquiou renunțând datorită unui nobil instinct la talentul conversației c^d scrie apoi treptat, treptat ajunge să se înjosească până la a introduce în cărțile sale (eu) < (Van Lerberghe⁴⁴ nu vrea să zugrăvească nimic din

umanitate, eu o zugrăvesc) > mirosul de iarbă de pe povârnișul din Louveciennes ^{44bis}.

Eu neîndemânatic la doamna d'Albufera⁴⁵ (du Bled⁴⁶).

Cholet⁴⁷ conducând mașina spre gara Orléans.

Copaci, nu mai aveți nimic să-mi spuneți, inima mea împietrită nu vă mai aude, ochiul meu vede cu multă răceală

- 5 linia care vă desparte în umbră și lumină, de acum înainte mă vor inspira oamenii, cealaltă parte a vieții mele, în care vă voi fi cântat, nu se va mai întoarce niciodată⁴⁸.

Pontivy⁴⁹

din Bésiade d'Avaray.

Băcan ridicol, dar care-mi da impresia că mă trage în adâncul unei grote ([Jacques] Baignères⁵⁰).

Voce puternică ~~de unor~~ de mamă rănită, de surori distinse, de fiice pioase. C^d are loc un scandal, tata se miră. Mama ne interzisese să călătorim cu el. L[ouis] Ganderax⁵¹. Trăsură descoperită în dimineața de 14 iulie, vizitiul.

Muzica regimentului în marș dimineața, opriri, băutură.

Interes față de măruntele întâmplări din viața regimentului, în cazul lui Sollier⁵² etc.

Lelubez⁵³ are *le Coeur volant*. Hector. Agostinelli ⁵⁴ < la Glisolles⁵⁵ > și șoferul lui Croisset⁵⁶.

- 5 v° Domnul (cu un liliac pe plic)⁵⁷ Dragă Marcel în carte⁵⁸. Yturri la mine acasă înainte de conferință. Scrisoare a lui Besnard, a lui Radolin etc. despre moartea lui Yturri.